

MEDELHÖG REDUKTIONSPOTENTIAL

Varuupphandling

Realiseringen av utsläppsminskningar i upphandlingar påverkas av

- Storleken på utsläppen i upphandlingskategorin och de viktigaste utsläppskällorna i livscykeln.
- Koldioxidsnåla alternativ inom upphandling samt koldioxidsnåla lösningar och upphandlingsmodeller på marknaden.
- Befintliga kriterier, verktyg och metoder för att bestämma och verifiera koldioxidsnåla lösningar.
- Upphandlarens kompetens samt övriga mål och randvillkor för upphandlingen.

Utsläppsminskningspotential*

ÖVRIGA MASKINER OCH APPARATER

De totala utsläppen från upphandlingskategorin står för cirka 7 % av utsläppen från offentlig upphandling. Maskiner, apparater och annan utrustning som produktgrupp är mycket bred, och utsläppen är inte exakt definierade för specifika produkter. Arbetsmaskiner har identifierats som en av de produktgrupper för vilka en tydlig koldioxidsnål potential kan presenteras. Att förbättra energieffektiviteten hos arbetsmaskiner hanteras på ett annat sätt än hos transportfordon. Medan man hos övriga fordon strävar efter att skapa lätta och aerodynamiska strukturer är det viktigt att hos arbetsmaskiner bevara egenmassan på grund av de krävande arbetsuppgifterna. Energieffektivitetsåtgärderna för arbetsmaskiner fokuserar på motorns energieffektivitet och kraftöverföring

Arbetsmaskiner

- Förändringar i drivkraften
- Biobränslen 80–90 %
- Nollutsläpp i drivkraften 100 %

Energieffektivitet i arbetsprestationen

- Intelligent system för att optimera arbetsuppgifterna 35 %

Möjligheter till gemensamt bruk

STÄDNING, TVÄTTJÄNSTER OCH FÖRNÖDENHETER

När det gäller städ- och tvättjänster har miljökonsekvensbedömningen till stor del fokuserat på andra miljökrav som orsakas av kemikalier, och koldioxidavtrycket har lämnats i bakgrunden. Unilever (2020) har uppskattat att 46 % av koldioxidavtrycket från deras städ- och tvättprodukter orsakas specifikt av de kemikalier som används i produkterna. Genom att fasa ut kemikalier som härör från fossila bränslen i produktsammansättningen uppskattar Unilever att man kan minska utsläppen från produkterna med upp till 20 %.

- » [KEINO – Upphandling av städtjänster och städvägledning \(på finska\)](#)
- » [KEINO – Green Deal-kriteriet \(på finska\)](#)

MÖBLER

Det finns två sätt att köpa möbler med låga koldioxidutsläpp: köpa begagnade möbler eller köpa koldioxidsnåla produkter. Till exempel minskade Malmö stad det årliga möbelavfallet med 70 ton genom att förvärva återvunna möbler. Upphandlingen innebär betydande utsläppsminskningar.

- » [Exempel från Malmö: stadens upphandling av återvinningsbara möbler \(på finska\)](#)
- » [KEINO – Ansvarsfull upphandling av kontorsmöbler \(på finska\)](#)

Beroende på produktgrupp varierar den koldioxidsnåla potentialen hos begagnade möbler efter renovering från 23 % till 100 %. Det finns också skillnader mellan nya produkter och EPD-jämförelsen visade att utsläppsminskningarna kan vara tiotals procent. Särskild uppmärksamhet bör ägnas andelen utsläppsintensiva material, såsom metaller.

TEXTILIER

För textilier kan koldioxidsnåla material ses ur ett textilfiber- och/ eller livslängdsperspektiv. Textilfibrer är inte alltid jämförbara eftersom de har olika syfte. En jämförelse kan dock göras när det gäller ursprunget för textilfibrerna och energiprofilen i produktionslandet. Förnybar energi i tillverkningen minskar utsläppen med 18 %. Den ekologiska bomullens koldioxidsnåla potential är 80 % jämfört med vanlig bomull. I expertintervjuer har man lyft fram att det bästa sättet att minska utsläppen från textilupphandling är att förlänga deras livscykel tills de faktiskt är i slutet av sin livscykel. Fördubblad livslängd minskar utsläppen med 49 %.

- » [KEINO – Ansvarsfull upphandling av skyddshandskar för hälso- och sjukvården](#)
- » [KEINO – Miljöaspekter vidupphandling av textilier till hälso- och sjukvården \(på finska\)](#)
- » [Rättvis handel Mot ansvarsfull textilupphandling \(på finska\)](#)

ELEKTRONIK OCH INFORMATIONSTEKNIK

Energieffektiviteten hos elektronisk utrustning har förändrats avsevärt under de senaste åren med betoning på utsläppen vid tillverkning av apparater. Expertintervjuer visade att olika kriterier är det bästa sättet för upphandlaren att påverka upphandlingsutsläppen. Aktörerna kanske ännu inte är redo att uppfylla kriterierna, men det krävs ett visst tryck för förändringen. Kriterierna bör ställas ur ett koldioxidsnålt perspektiv:

- Programuppdateringar (förlänger livslängden på apparater)
- Energieffektivitet hos apparater med hög förbrukning
- Energi hos telekommunikationstjänster (förnybar energi)

- » [KEINO – Informationssystem och teknik \(på finska\)](#)
- » [KEINO – Återanvänd utrustning för elever i årskurs 7-9](#)
- » [Klimatpåverkan av offentlig IKT-upphandling – TIEKE \(på finska\)](#)
- » [Grön IKT: Upphandlarens guide på finska](#)
- » [Grön kod, Exove \(på finska\)](#)
- » [Klimatneutralitetsmärket Kod från Finland \(på finska\)](#)

*) Bedömningen av utsläppsminskningspotentialen baseras på enskilda fallstudier där utsläppsminskningarna, som anges i procent, har uppnåtts för den aktuella åtgärden. Procentsatserna beskriver skillnaden mot den alternativa lösningen som, beroende på fallet, presenteras för de tillämpliga livscykelstadierna. Mängden utsläppsminskningar beror dock på helheten, omständigheterna och utgångsdata, så procentsatserna är endast riktgivande och kan inte direkt generaliseras eller jämföras med varandra. Källa: Siiskonen et al. 2022.

Finskspråkiga källor och nyttiga länkar

- » [Informationstjänsten för konsumtionsrelaterade utsläpp: kulutus.hiilineutraalisuomi.fi](https://kulutus.hiilineutraalisuomi.fi)
- » [Siiskonen S-T., Alhola, K. & Nissinen, A. 2022. Vähähiiliset julkiset hankinnat – Keinoja ja mahdollisuuksia päästövähennyksiin](#)

KEINO Kompetenscentrum
för hållbar & innovativ
offentlig upphandling

KEINO är ett konsortium vars olika områden implementeras och utvecklas gemensamt av Motiva Oy, Teknologiska forskningscentralen VTT Oy, innovationsfinansieringsverket Business Finland, Finlands miljöcentral SYKE och Hansel Oy.

www.hankintakeino.fi